

DOI 10.36074/logos-26.04.2024.095

ВОКАЛЬНО-ХОРОВИЙ АНАЛІЗ ХОРУ І. ГАЙДЕНКО «ОЙ ТИ ПТАШКО» ЗІ ЗБІРКИ «САД БОЖЕСТВЕННИХ ПІСЕНЬ» Г. СКОВОРОДИ»

Донцова-Пушенко Кристина Юрїївна

І. викладач кафедри хорового диригування та академічного співу
Харківська державна академія культури, м. Харків, УКРАЇНА
ORCID ID: 0000-0001-9097-0884

Твір І. Гайденко написаний на текст українського філософа-мислителя, поета XVIII століття Г. С. Сковороди. У творі завдяки композиторському підходу розкривається український фольклоризм, образи природи одухотворяються та створюють картину життя, сенсу і глибокого змісту існування людини.

Твір «Ой ти, пташко...» І. Гайденко написаний для однорідного двоголосного хору (divisi спостерігається лише в 43 – 44 тактах, в партії S) з супроводом.

Загальний діапазон хору: a – f2.

Діапазон партії S: d1 – f2.

Діапазон партії A: a – b1.

Хорові партії вирізняються зручними теситурними умовами, що обумовлені неширокими та робочими вокальними діапазонами, які охоплюють переважно середню теситуру, сприятливою динамікою та плинним мелодійним розвитком.

Хорове письмо І. Гайденко в творі «Ой ти, пташко» не відрізняється значною варіативністю, що сприяє збереження народного колориту та ліричної спрямованості вірша Г. Сковороди. Так, протягом всього музичного розвитку можна спостерігати принцип нашарування, фактурну перемінність для виділення чистого тембру, включення голосів у виконання та хоровий унісон.

- Принцип нашарування. (такти 5 – 8)
- Фактурна перемінність для виділення чистого тембру. (такти 17 – 18)
- Включення голосів у виконання. (такти 19 – 20)
- Хоровий унісон. (такти 48 – 49)

Лірико-філософський напрям вірша Г. Сковороди та музично-поетичні образи (образ пташки, що уособлює знедолену людину, образ явора, що втілює мужню та стійку людину, образ верби, який розкриває лагідність та ніжність) створюють умови для переважання ліричного тембру голосів:

SEZIONE 27.
CULTURA E ARTE

- Ліричне сопрано – кантиленний і м'який голос, що яскраво звучить на всьому діапазоні.
- Ліричне мецо-сопрано – голос, який відзначається рухливістю, легкістю та тяжіє до сопрано.

Хорова композиція «Ой ти, пташко» І.Гайденко не ставить значні інтонаційні складнощі перед співаками, однак вивчаючи даний твір виконавцям необхідно звернути увагу на вірне інтонування мелодійних ходів по тризвукам, альтеровані звуки, стрибки на чисті та широкі інтервали.

Розглянемо деякі приклади та шляхи їх інтонування.

Мелодійний хід по звукам мінорного тризвуку вгору в 5 – 6 тактах (партія S) слід інтонувати таким чином: ре (стійко, з незначним тяжінням вгору) – фа (низько) – ля (стійко, з незначним тяжінням вгору).

В 7 – 8 тактах (партія А) спостерігається мелодійний хід по звукам мажорного тризвуку вгору, який необхідно інтонувати так: до (стійко) – мі (високо) – соль (стійко).

Стрибки на чисті інтервали мають інтонуватися стійко (наприклад, такти 8 – партія S, такт 29 – партія А). Альтерований звук сі бемоль в 26 такті (партії S та А) є III щаблюною g-moll, яка має інтонуватися низько. В 32 такті (партія А) альтерований звук соль дієз інтонується високо, як III щаблюна E-dur. Стрибок на малу сексту вгору в 43 такті (партія S) слід виконувати широко в низькому інтонуванні.

Гармонійний стрій твору «Ой ти, пташко...» складається з інтервальних співвідношень. Для їх гармонійного з'єднання, диригент та співаки повинні знати, як інтонуються певні інтервали, що зустрічаються в даному творі (такт 9). Мала терція: інтонується: ре (стійко, з незначною тенденцією вгору, як I щаблюна d-moll) – фа (низько, як III щаблюна d-moll) (такт 30). Велика терція: інтонується: сі бемоль (стійко, як I щаблюна B-dur) – ре (високо, як III щаблюна B-dur) (такт 37). Мала секста: інтонується: мі (високо, як III щаблюна C-dur) – до (стійко, як I щаблюна C-dur).

Під час вивчення хорової композиції «Ой ти, пташко...» І.Гайденко необхідно звернути увагу на роботу над такими ансамблями як метроритмічний, темповий, фактурний, дикційно-орфоепічний.

Висновки: Хорова композиція «Ой ти, пташко...» І. Гайденко відзначається типово народним натуральним ладовим забарвленням. Фольклорні пісенні витоки відчутні завдяки таким простим прийомам, як використання натурального VII ступеня в мінорної тональності, опора на мінорну доміную та зіставлення однойменних ладів. Вказані вище особливості ясно виражені у інструментальному вступі та крайніх частинах твору.

Відзначимо, що основний ладовий центр твору ре-мінор, який за своєї ладовою колористикою надає музиці смутку та жалоби, змальовуючи знедолену людину в образі жовтобокої пташки.